

”Männen de huvudsakliga idrottarna”

Det är männen som är de huvudsakliga idrottarna. I alla fall enligt tränarutbildningarnas material.

I en ny avhandling vid Göteborgs universitet granskas de läromedel som används för att utbilda ungdomstränare.

Trots en jämn fördelning av flickor och pojkar i texterna signalerar läromedlen att det är pojkar som är ämnade för idrott.

Karin Grahn har analyserat de läromedel som används för att utbilda ungdomstränare i fotboll, friidrott, gymnastik, handboll, innebandy och simning.

- Jag tror att det finns en bra medvetenhet om jämställdhet och att man försöker arbeta aktivt med det inom idrotten. Men det betyder inte att läromedlen alltid säger samma sak, säger Karin Grahn som gjort både en kvalitativ och en kvantitativ analys av läromedlen.

Där slår ofta kollektiva föreställningar om genus, det sociala könet, i idrotten igenom. Att männen är de huvudsakliga idrottarna visas av att män är oftare på bild och bland annat av att pojkar nämns mer som generella idrottare medan flickor ses som könsspecifika idrottare.

- Dessutom är det den manliga kroppen som tas som utgångspunkt för hur idrottare generellt ska bedriva sin träning.

Karin Grahn har en bakgrund som utbildad idrottspedagog och har även jobbat som idrottstränare och ledare. Genom att visa hur mycket och på vilket sätt flickor och pojkar framställs i läromedlen ger hennes avhandling nya perspektiv på hur genus skapas inom idrotten.

- Jag insåg när jag började läsa om genusfrågor hur mycket jag egentligen redan arbetat med det under min tid som konståkningstränare, säger hon.

Vilket genomslag den manliga normen får i läromedlen beror bland annat på vilken typ av idrott som texten handlar om - lagidrott eller individuell idrott - ålder och nivåanpassning och om läromedlet behandlar idrotten i stort eller är specialiserat på ett visst ämnesområde, som metodik eller träningslära.

Allra tydligast visar sig den manliga normen i lagidrotternas material. Inte i något av materialen är kvinnorna normen på motsvarande sätt. I exempelvis gymnastikens och simningens material gäller dock en mer neutral hållning till kön.

Läromedlen ger en ganska ensidig bild av att pojkar är ämnade för idrott.

- Utbildningsmaterialet utesluter exempelvis pojkar som inte är prestationsinriktade, eller som upplever problem inom idrotten, säger Karin Grahn.

Flickorna beskrivs följaktligen som att de utvecklas till kvinnor som kanske idrottar under tiden, medan pojkar beskrivs som att de utvecklas till idrottare. Samtidigt ges en mångtydig bild av vad det innebär att vara flicka inom idrotten, där både prestation och sociala värden formar föreställningar om flickor.

Trots det dominerar bilden av att det är flickor som är de problematiska inom idrotten, vilket kan få konsekvenser för hur man ser på idrottande flickor i den praktiska verksamheten.

Författare: Karin Grahn, Institutionen för pedagogik och didaktik, Göteborgs universitet
Titel: Flickor och pojkar i idrottens läromedel. Konstruktioner av genus i ungdomstränarutbildningen
Huvudhandledare: Professor Göran Patriksson, Idrottshögskolan, Göteborgs universitet
Disputation: Fredagen den 30 maj 2008, kl. 13.15 i Kjell Härnqvistsalen, Pedagoggen hus A
Opponent: Professor Kari Fasting, Norges Idrettshøgskole, Oslo
Kontakt: karin.grahn@ped.gu.se, 073-5113181